

## ช้างน้ำ

น.สพ.ดร.สิทธิเดช มหาสาวังกุล

ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านสัตวแพทย์ อ.อ.ป.

มีเรื่องหนึ่งที่ความรู้อ้างอิงกันมากได้พูดถึงกันมากถึง สัตว์ชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายช้างทุกประการ แต่มีขนาดเล็ก เท้ามีมือคน ขนาดยาว 6 นิ้ว สูง 3 นิ้ว ก็คือ ช้างน้ำ ซึ่งรูปร่างเหมือนช้างบกทั่วไป แต่มีหางเหมือนปลา ช้างน้ำก็จะมีงาเล็กๆ งอกยาวออกมาเหมือนช้างจริงทุกประการ และถือเป็นเครื่องรางของขลัง ชนิดหนึ่งที่เหล่าบรรดาความรู้อ้างอิงต่างเสาะแสวงหา เพื่อมาเก็บไว้กับตัว เพราะมีความเชื่อว่า จะป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ได้ โดยเฉพาะ ป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากช้างได้ แม้กระทั่งช้างตกมัน ก็ยังไม่กล้าเข้ามาทำร้าย คนที่พกช้างน้ำ ที่เคยออกไปจับช้างตกมัน ช้างนั้นจะวิ่งหนีตลอด แต่จะวิ่งไล่คนอื่นแทน ราคาของงาช้างน้ำนั้นตกอยู่เป็นหลักแสนถึงหลักล้านบาทเลยทีเดียว ช้างน้ำจะอาศัยอยู่ตามหนองน้ำและลำห้วย เมื่อช้างบกลงไปอาบน้ำ หากถูกงาช้างน้ำที่มแทง จะตายด้วยพิษงาช้างน้ำนั้น

เรื่องของช้างน้ำนั้น มีคนเคยพบเห็นตัวจริงๆ ท่านหนึ่งที่ผมรู้จักตอนที่ผมเข้ามาทำงานใหม่ๆ และท่านที่กำลังจะเกษียณพอดี คือ คุณ ประภาณจน์ ต้นนี้ไพรัตน์ ซึ่งคนในที่ทำงานนั้นเรียกท่านว่า สมุหประภาณจน์ ( สมุหบัญชี ) เพราะท่านทำงานในตำแหน่งหัวหน้างานบัญชีการเงิน ฝ่ายทำไม้ภาคเหนือ ท่านเคยเขียนเรื่องของช้างน้ำ ลงในหนังสือ วารสารแผนกไม้สัก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ปีที่ 1 เล่มที่ 4 วันที่ 31 มกราคม 2505 ว่า

ช้างน้ำเป็นสัตว์ที่แปลกประหลาดที่สุดในโลก และเข้าใจว่าสถาบันแห่งการค้นคว้า ชีวิตสัตว์น้ำ ก็ยังไม่เคยพบเห็น เป็นสัตว์กึ่งนิยายและกึ่งความจริง กึ่งปีศาจกึ่งสัตว์น้ำ ช้างน้ำ จะเล่า ๆ กันมีแต่ภาคเหนือ ประเทศไทย ลาว พม่า และเขมร เท่านั้น ช้างน้ำนี้มีรูปร่างลักษณะเหมือนช้างที่เราใช้ลากซุงกัน ผิดกันแต่ตัวเล็กอาศัยอยู่ในน้ำ ที่เป็นวังลึกๆ มีพิษอยู่ทั้งขา และเป็นศัตรูที่ร้ายกาจต่อช้างบก ที่ตรงไหนเป็นที่อยู่ของช้างน้ำ ช้างบกจะไม่ยอมลงน้ำตรงนั้น ไม่ว่าจะบังคับด้วยวิธีใดๆ และช้างบกเท่านั้นจะรู้ว่าตรงไหน มีช้างน้ำอาศัยอยู่

หลักฐานการพบเห็น ครั้งแรก เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2483 ขณะที่ข้าพเจ้า สำนวณไม้ในแควปิงไปถึงบริเวณสบห้วยแม่ต้น ได้พบชาวบ้านทอดแห ได้สัตว์ประหลาดตัวหนึ่งขึ้นมา สัตว์ประหลาดตัวนี้มี

ลักษณะ เหมือนช้าง ในชั้นแรกข้าพเจ้าเข้าใจว่า คงเป็นลูกช้างที่แม่ช้างแท้งออกมา แต่ก็ไม่เชิงเพราะสัตว์ประหลาดตัวนี้มีเลือดสดๆ ไหลรินออกจากบาดแผลที่ขาบ้านใช้ระเบิด ระเบิดปลาบริเวณนั้น หน้าตาของสัตว์ประหลาดนี้มีบาดแผลฉกรรจ์ แต่ยังเห็นรูปร่างเป็นช้างตัวผู้ ส่วนงาหลุดหายไป ชาวบ้านบอกแก่ข้าพเจ้าว่า นี่แหละ “ ช้างน้ำ ” ข้าพเจ้าได้วัดขนาดดูพอจะจำได้ว่ามีส่วนสูง 6 นิ้วฟุต ไม่มีขน หนังสีดำมอๆ เหยย่นเป็นบางแห่ง ไม่ตึงเหมือนหนังปลา แม้กระนั้นข้าพเจ้า ยังคงคลั่งใจจนบัดนี้

ครั้งที่สอง ได้เห็นจากรูปถ่าย ในหนังสือพิมพ์รายวัน ต่างประเทศฉบับหนึ่ง จำไม่ได้ว่าหนังสือพิมพ์อะไร มีคำอธิบายได้รูปว่า “ ช้างน้ำนี้ได้มาจากแม่น้ำสาละวิน ” ได้แทงเท้าช้างของชาวบ้านขณะที่ลงไปอาบน้ำ และช้างน้ำได้ติดขึ้นมาบนบก เนื่องจากช้างน้ำดึงงาไม่ออกจากเท้าช้างบก ต่อมาทั้งช้างบกและช้างน้ำก็ตายด้วยกันทั้งคู่ ทางกรมป่า ได้ดองซากช้างน้ำเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ แต่ได้ถูกขโมยในเวลาต่อมา ขนาดของช้างน้ำตัวนี้มีขนาด สูง 3 นิ้วฟุต มีงาบนทั้งสองข้าง งาช้างน้ำนี้จะขุดได้จากคุณ ทองอินทร์ จงรักษ์ ( พนักงานสารบรรณ แผนกไม้สัก จ.ลำปาง ) และคุณ อานนท์ อนันตรัตน์

ตามคำบอกเล่า ช้างน้ำซุกซมคือในแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวิน ส่วนในแควปิงที่ได้รับฟังกันมา คือ สบห้วยดุมปาด ถึงสบห้วยมะหนุน , วังสิงห์ , สบตีน ส่วนแคววัง ยม น่าน ก็มีเช่นกัน ช้างน้ำได้พูดแล้วว่าเป็นสัตว์กึ่งนิยาย และกึ่งปีศาจ จึงมีเรื่องเล่า ถึงความร้ายกาจ ต่อๆกันมาว่า คนเราถูกแทงแม้แต่เงาจะตายทันที สตรีมีครรภ์แม้แต่เงาไปถูกช้างน้ำลูกในครรภ์จะแท้งทันที งาช้างน้ำเมื่อใครได้นำมาเข้าพิธีปลุกเสกแล้วจะมีพิษเท่าๆกับอยู่ที่ตัวช้างน้ำ คือจะสามารถปราบพยศช้างบกที่ดุที่ตกมันได้ทันทีคุณประภาญจน์ได้บรรยายไว้ต่อว่า ครั้งหนึ่งช้างของบริษัททำไม้ที่ทำงานอยู่ได้ตกมันอาละวาด ทำลายเรือกสวนไร่ นา ห้างนาของชาวบ้าน และกำลังตรงเข้ามาทำลายปางพักและโกดังข้าวสาร หัวหน้าปางจึงไปตามความของมันมาได้ทันทั่วที่ ความของมันได้เสกคาถาลงในน้ำ ขมิ้น ส้มป่อย ในขันพร้อมกับใช้งาช้างน้ำ แกว่งไปแกว่งมาในขัน ปากก็ว่าคาถาไปตลอด พอช้างตกมันเชือกนั้นเข้าใกล้เขตรั้วของปาง ความช้างจึงสาดน้ำในขันไปบนศีรษะช้าง ปรากฏว่าช้างเชือกนั้น ร้องออกมาคล้ายเจ็บปวด หันตัวกลับวิ่งเตลิดเข้าป่าไป งาช้างน้ำอันนี้มีขนาดเล็กกว่าของคุณทองอินทร์และของคุณอานนท์ ลักษณะสั้นเหมือน พริกชี้ฟ้า สีขาวยาวประมาณ 1 นิ้วฟุตครึ่ง

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล ได้เคยรับสั่งแล้วว่า พระองค์เคยทอดพระเนตรเห็น ช้างน้ำตัวจริงครั้งหนึ่งคราวที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯนครศรีธรรมราช และมี

ประชาชนผู้หนึ่ง ได้นำช้างใส่ขวดโหลมาทูลถวายฯ ลักษณะของช้างน้ำนั้นเหมือนช้างทุกประการแต่มีขนาดเล็กกว่า เข้าพระทัยว่า ช้างนั้นน่าจะเก็บอยู่ที่วังสุโขทัย

สำหรับช้างน้ำ มีชื่ออยู่ในวรรณคดี คือ วารีกุญชร หรือ กุญชรวาริ เป็นสัตว์ในป่าหิมพานต์ มีรูปร่างเป็นช้างมีเท้า 4 เท้า แต่มีหางเป็นปลา อาศัยอยู่ในทะเลสีทันดร สามารถว่ายน้ำและดำน้ำได้ดี ประวัติของวารีกุญชรไม่มีที่มาอย่างแน่ชัด สามารถพบในภาพจิตรกรรมฝาผนัง

สำหรับเรื่องช้างน้ำนั้น แม้ผมจะไม่เคยเห็นตัวเป็นๆ หรือซากก็ตาม แต่ความรู้อ้างรุ่นเก่าๆ ก็มักจะพูดเล่าขานถึงกิตติศัพท์ กันเสมอ หัวหน้าหน่วยช้าง นายทองดี วิดมา ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ความรู้อ้างต่างๆ เล่าลือกันว่าแกมีช้างน้ำติดตัว เพราะหลายคนเคยเห็นแกไปตามจับช้างตกมันอาละวาดหลายครั้ง และช้างตกมันวิ่งหนีแก นายทองดี เคยบอกว่า สมัยตอนหนุ่มๆ นั้นแกเคยเห็นช้างน้ำตัวเป็นๆ ชายแดนฝั่งประเทศพม่า ตรงข้าม อ.แม่สอด จ.ตาก ในตลาดเขาเอามาใส่ในกะละมังให้ดู แต่ปัจจุบันน่าจะสูญพันธุ์ไปหมดแล้ว

เมื่อผมมาทำงานใหม่นั้น มีคนนิยม เอาจางช้างน้ำที่จะซื้อขายกัน มาทดลองกันที่ศูนย์ฝึกลูกช้างบ้านปางหละ อ.งาว จ.ลำปาง เสมอ โดยเขาทดสอบโดยการ เอาจางช้างนั้นมาขีดเส้นบนดินเป็นแนวยาว กล่าวกันว่าถ้าเป็นางช้างน้ำ จริงๆ แล้ว ช้างจะไม่ยอมเดินผ่านเส้นที่ขีดไว้เลย แม้ว่าความสูงจะขี้นักบใช้ข้อสับอย่างไร ก็จะไม่ยอมข้าม หรืออีกวิธีหนึ่งที่เขาทดลองกัน คือเอางางช้างน้ำ ใส่ในภาชนะอะไรก็ได้ แล้วเอาข้าวสารหรือข้าวเปลือกปิดทับไว้ ไก่จะไม่ยอมมากินเลย หากทดลองผ่านเขาก็จะซื้อขายกันด้วยเงินสด แต่ที่ผ่านมานั้น ความรู้เก่าๆ เล่ากันว่า ยังไม่เจาะของจริงเลย

เมื่อผมทำงานได้สักประมาณ 3 ปี เรื่องราวของช้างน้ำ ได้ตกเป็นข่าวครึกโครมตามหน้าหนังสือพิมพ์ของไทยครั้งแรก เมื่อกลางปี พ.ศ. 2539 หลังจากข่าว มักกลีผล หรือ นารีผลโด่งดัง ก็มีข่าวว่ามีผู้ได้ซากของช้างน้ำมาจากชาวกระเหรี่ยงที่ป่าชายแดนไทย-พม่า โดยซากของช้างน้ำนี้ เป็นสิ่งที่มีลักษณะคล้ายช้างแต่มีขนาดเล็กจิ๋วจนสามารถวางบนฝ่ามือได้ เมื่อนำไป เอ็กซเรย์ แล้ว พบว่าภายในมีโครงกระดูกต่างๆ เหมือนช้างจริงไม่มีผิด ซึ่งในเรื่องนี้ก็ได้มีหลายบุคคลออกมายืนยันว่า ช้างน้ำเป็นสัตว์ที่มีอยู่จริง เช่น พระภิกษุชาวไทยรูปหนึ่งอ้างว่าขณะที่ไปธุดงค์ปักกลดในป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร อำเภอสันกำแพง จ.ตาก ในคืนก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน ได้เจอกับสัตว์ขนาดเล็กฝูงหนึ่งกำลังเล่นน้ำอยู่ เมื่อเข้าไปดูใกล้ ๆ พบว่าเป็นช้างขนาดเล็ก ขนาดไม่เกินกล่องไม้ขีด โดยเป็นสัตว์ในตำนานของชาวกระเหรี่ยง ที่เชื่อว่า ช้างน้ำเป็นสัตว์พิเศษที่สัตว์ใหญ่อย่างหาวดกแล้ว หากผู้ใดได้ครอบครองซากช้างน้ำแล้ว เมื่อเข้าไปในป่าแล้วจะปลอดภัย สัตว์ป่าดุร้ายจะไม่มีมาคุกคาม

ในครั้งนั้น ผมจำได้ว่ามีคนไปพิสูจน์กันโดย เอ็กซ์เรย์ และตรวจสอบกันที่ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยครั้งนั้นมีการออกรายการทีวีด้วย ซึ่งท่านคณบดี คือ รศ.น.สพ.ดร.ระบิล รัตนพานี ท่านเป็นอาจารย์ผสมสัตวแพทย์ ได้ตรวจสอบฟิล์มเอ็กซ์เรย์ พบว่าโครงร่างโดยรวมมีลักษณะเหมือนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำพวกกิ้งก่าที่เรียกว่า โรเดนท์ เช่น หนู กระรอก โดยเฉพาะส่วนหัว บริเวณกรามล่าง ใต้ขา จะเห็นชัดเจนเลยว่าฟันมีลักษณะเป็นซี่ มีฟันหน้าที่ยื่นยาวออกไป รวมถึงโครงกระดูกส่วนอื่นนั้นก็มีลักษณะแตกต่างจากของช้างโดยสิ้นเชิง คาดว่าน่าจะเป็นซากสัตว์จำพวกหนูแล้วไปต่อเติมมวงและเสียบงาเข้าไปภายหลัง ซึ่งปรากฏว่าเป็นของปลอมซะอีกแล้ว

จนกระทั่งในต้นปี พ.ศ. 2552 ช้างน้ำก็กลับมาเป็นข่าวอีกครั้ง เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้เปิดเผยว่ามีทหารกะเหรี่ยงพยุหะพยุหานำซากช้างน้ำมาขาย โดยเชื่อว่าหากนำมาขายที่ฝั่งไทยแล้วจะมีราคาสูงถึง 3-5 ล้านบาท ผู้ที่ซื้อส่วนใหญ่ซื้อไปเก็บไว้เป็นสิริมงคล รวมทั้งได้มีพระภิกษุชาวกะเหรี่ยงรูปหนึ่งในฝั่งพม่า ตรงข้าม อำเภอแม่สอด อ้างว่าได้มีชาวบ้านนำช้างน้ำมามอบให้ 1 เชือก ซึ่งเพิ่งเสียชีวิตได้เพียงไม่กี่วัน โดยชาวบ้านคนดังกล่าวไปพบช้างน้ำที่บริเวณหนองน้ำในหมู่บ้านโกเซนา จังหวัดยะลา ในรัฐกะเหรี่ยง ขณะไปหาอาหารและปลาในป่าลึก และได้พบช้างน้ำที่ริมหนองน้ำจึงเก็บมาบ้านและได้เสียชีวิตในเวลาต่อมาชาวบ้านคนดังกล่าวได้มาพบตนเองขณะออกธุดงค์ในป่าลึกจึงได้นำมามอบให้เพื่อเป็นสิริมงคล เพราะช้างน้ำถือว่าเป็นสัตว์ชนิดเดียวที่พบแห่งเดียวในโลก คือที่ รัฐกะเหรี่ยง และพระภิกษุรูปนี้ยังได้ยืนยันว่า ช้างน้ำมีจริงเพราะตนเองเคยพบช้างน้ำมาแล้วหลายครั้ง สำหรับสภาพของช้างน้ำเชือกนี้ ถึงแม้จะเสียชีวิตแล้วแต่มีสภาพสมบูรณ์ มีงา งา ครบ ซึ่งมีขนาดความใหญ่ประมาณ 3-4 นิ้ว สำหรับตนเองนั้นเมื่อมีช้างน้ำอยู่กับตัวก็มีความรู้สึกที่ดีและไม่เกรงกลัวสัตว์ร้ายต่างๆ ในป่าระหว่างออกธุดงค์ และจะออกธุดงค์ไปตามป่าชายแดนไทย-พม่าเรื่อยๆ เพื่อแสวงบุญและมีความมั่นใจในการธุดงค์มากขึ้นหลังมีช้างน้ำเชือกนี้

ข่าวการพบช้างน้ำยังคงมีอยู่เรื่อยๆ และก็มีคนพิสูจน์กันจากนักวิชาการต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะพบว่า เป็นซากสัตว์จำพวกสัตว์ที่แห้ง และมีการนำกระดูกมาผสมเรซิน มาทำเสริมเป็นงาแทงเข้าไปในซาก ยังไม่มีกรณีใดที่นักวิชาการยืนยันว่าเป็นซากคล้ายช้างจริงๆเลย